
CLERUL MOLDOVEI ȘI UNIREA PRINCIPATELOR

Aurel Florin ȚUSCANU*

Cuvinte cheie: *Unirea Principatelor Române, Mitropolia Moldovei, Episcopia Romanului, Episcopia Hușilor, preoți, scrisori pastorale.*

Keywords: *unification of the Romanian Principalities, Moldavian Metropolitan, Episcopacy of Roman, Episcopacy of Huși, priests, pastoral letters.*

Abstract

The 160th year anniversary of the unification of the Romanian principalities gave us the opportunity to evoke the clergy's contribution in attaining this glorious ideal of the Romanian people. If we were to talk about the founders of the unification of the Romanian principalities, we would have to examine the first half of the 19th century. We will discover legend - like figures, people who were driven by pure feelings of unity, justice, faith, freedom and love towards their nation, language and culture. The chronicle that preceded the grand act that took place on the 5th of January 1859 in Iassy and on the 24th of January in Bucharest, also mentions the names of hierarchs, monks and priests that fought bravely for the union. With very few exceptions, the clergy has always been close to the people, empathizing with their needs, feeling happy for them in joyful times and even being there for them in their moments of disappointment. But more than that, the clergy helped the people in achieving their ideals. While the 19th century brought times of national revival, the Orthodox clergy, along with other enlightened men, had a substantial contribution to the formation of the modern state.

Cu fiecare an ce trece, cu fiecare treaptă spre viitor, aniversările și comemorările istorice, cu lumina și învățămintele lor, se înscriu adânc în viața gândirea și conștiința poporului nostru. Anul 2018 a fost dedicat Centenarului Marii Uniri a românilor de pretutindeni, iar acum în anul 2019, serbăm 160 de ani de la realizarea „micii uniri”, unirea românilor din cele două Principate, Moldova și Țara Românească, în ianuarie 1859.

Aceste aniversări sunt zile ale recunoștinței, momente de aducere aminte, tainice legături cu izvoarele neamului nostru, cu strămoșii, pentru ca văzând lumina pe care ei au lăsat-o în istorie, să ne luminăm și noi spre bună rodire.

Dacă vrem să vorbim astăzi despre făuritorii unirii Principatelor, trebuie să ne coborâm ochii sufletului cu pietate până la jumătatea secolului al XIX-lea și vom descoperi chipuri ca de legendă, ale acelor care înflăcărați de sentimente curate de

* Pr. dr., Arhiepiscopia Romanului și Bacăului.

unitate și dreptate, de credință și libertate, cu conștiință de neam, de limbă și de cultură, cei care au rostuit aici o viață unitară.

Ca din fridele unei biserici, apar astăzi chipurile făuritorilor unirii, fie ei oameni politici, oameni ai Bisericii, sau simpli doritori de unitate, chipuri care ne privesc și se dezvăluie nouă prin faptele lor, prin slujba lor în realizarea acestui ideal, Unirea.

Pe acest tablou imaginar auzim parcă nemuritoarea horă a Unirii, în care bardul din Mircești proslăvind unirea, ne cheamă să ne prindem în hora frăției. Frumusețile sufletești ale poporului, creațiile sale, bucuriile și durerile lui au fost de o ființă cu cele ale Bisericii. Aici își are izvorul și unitatea de limbă românească păstrată cu credințioșie de toată seminția românească, prin cărțile de cult care circulau în toate provinciile românești (prin slujbele oficiate în limba română).

Cu această strălucită zestre a intrat Biserica Ortodoxă Română, cu slujitorii și credințioșii săi în „*pridvorul Unirii Principatelor*”¹. Cronica anilor ce a precedat mărețul act de la 5 ianuarie 1859 în Iașul marilor împliniri și la 24 ianuarie în Dealul Mitropoliei din București, menționează nume de ierarhi, călugări și preoți, patrioți și luptători pentru unire. Clerul dintotdeauna a fost, cu rare excepții, alături de popor, i-a simțit nevoile, bucuriile și necazurile, l-a sprijinit să-și îplinească dorințele și aspirațiile.

În acea perioadă de redeșteptare națională din secolul al XIX-lea, clerul ortodox și-a adus o substanțială contribuție alături de oamenii luminați ai vremii, la constituirea statului național modern. Conștiința unității naționale a prins rădăcini adânci nu numai în sufletul poporului dreptcredincios, ci și în rândurile păstorilor duhovnicești.

Contribuția clerului moldovean la înfăptuirea Unirii Principatelor, ce face subiectul acestei comunicări, se poate circumscrie în trei faze: I) anul 1856; II) iulie 1856 - iulie 1857; III) iulie 1857 - ianuarie 1859.

Contribuții ale clerului pentru unire, în anul 1856

În atmosfera statornicită în ambele Principate prin Tratatul încheiat la Paris în martie 1856, arhimandritul Neofit Scriban, profesor și rector la Seminarul de la Socola - Iași, a publicat o broșură intitulată: „*Unirea și neunirea Principatelor Române*”², în care arăta foloasele bisericesti, politice, administrative și economice pe care le-ar aduce Unirea; broșură care s-a răspândit repede în toată Moldova, contribuind la întărirea sentimentului patriotic și a simțămintelor unioniste. Iată un pasaj evocator în acest sens: „*Țările Române, trăind multă vreme despărțite au avut mult de suferit. Totdeauna au fost jucăria furtunilor. Corabia nației nu avea o cârmă, o busolă, care să-i dea o direcție știută și hotărâtă... Prin unire lucrurile mici cresc, iar prin neunire se dărapănă...națiile*

¹ Teoctist, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei, *În pridvorul mării noastre Uniri naționale*, în revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul LV, nr. 1 - 2, 1979, p. 5 - 11; N. Grigoraș, 24 ianuarie 1859, *Unirea Moldovei și Țării Românești și formarea statului național România*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, nr. 1 - 2, 1959, p. 6 - 32; Pr. Scarlat Porcescu, *Preoți ortodocși din Moldova luptători pentru unirea Țărilor Române*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, nr. 1 - 2, 1959, p. 37 - 48; Pr. Mircea Păcurariu, *Atitudinea slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române față de actul Unirii Principatelor*, în revista „Biserica Ortodoxă Română”, nr. 1 - 2, 1967, pp. 73 - 94.

² Pr. Scarlat Porcescu, *op.cit.*, pp. 13 - 14.

care s-au unit au crescut și s-au fericit! (...) Iată-ne de față de a ne alege, sau ceea ce au dorit cei mai mari domnitori și eroi ai românilor, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, sau aceea ce neputând izbuti, ne-au lăsat de a fi jucăria întâmplărilor și a soartelor decretate de providență pentru toate acele popoare și pentru toți acei oameni, care abătuți de la principiul demnității și armoniei ce întărește și mântuiește, se insuflează și se biruiesc de duhul dezbinării și al vrajbei și de demonul întunericii. Patriotule Român! Fiule al creștinătății!

*Tu până astăzi ai fost uitat de cealaltă parte a lumii, de către celelalte națiuni: Providența s-a milostivit și astăzi îți trimite. O întrebare de viață și de moarte. Europa te întrebă, și ca pe Român și ca pe creștin; voiești tu moarte sau viață? Răspunde! Răspunde ca Român, ca să cunoască lumea că în vinele tale curge același sânge strălucit care a fost fala lumii întregi; răspunde ca și creștina să cunoască lumea că tu ești creștin*³.

Un alt distins și erudit cleric moldovean, arhimandritul Melchisedec Ștefănescu, profesor și rector la Seminarul din Huși, a rostit cu ocazia hramului catedralei episcopale din Huși (Sfinții Apostoli Petru și Pavel), la 29 iunie 1856, o cuvântare înflăcărată, prin care scotea în relief ideea că Biserica dorește și se roagă „pentru unirea tuturor”⁴. Era o ofrandă din adâncul sufletului său pentru înfăptuirea marelui ideal și nu fără semnificație, această predică a fost tipărită și numită de el „Jertfă pentru Unirea Principatelor”⁵.

În concepția predicatorului, actul revoluționar și hotărâtor al unirii moldovenilor cu muntenii urma să apară ca un rezultat firesc al dezvoltării treptate a conștiinței unității de origine, de limbă și de credință a românilor. Perspectivele unirii, înfățișate strălucit, deschideau pentru toți orizonturi noi, luminoase și prospere: „*Cel ce fuge de unire îndeosebi merge contra ideii generale a omenirii, în contra progresului, în contra învățaturii lui Hristos, voiește a se ține departe de sfera ființelor morale. Deci dacă pentru Românii din principate a sosit o epocă, care îi cheamă la Unire, este o dovadă că și ei sunt pe calea progresului universal al omenirii; că ei sunt chemați a se sui pe scara acestui progres veșnic, care este acea tainică scară, pe care a văzut Iacob, că una cerul cu pământul...*

Dezbinarea, slăbindu-ne, ne-a făcut batjocură și răs celor de prin prejur, am ajuns ca și când numele nostru s-ar fi șters din cartea neamurilor, acoperiți atâta timp de un întuneric neștrăbătut, rămânând ca niște unelte înjosite pentru străini, care au știut să ne întrebuițeze în folosul lor și spre răsplătire să ne pună în obezi, și mai tare să îndese asupra noastră întunericul veacului...

De aceea, iată o nouă epocă sosi pentru unirea românilor; ea nu este decât o nouă repetare a glasului lui Dumnezeu... La acest glas dumnezeesc națiunile civilizate, care ne uitaseră cu totul, deodată și-au adus aminte de noi, ne iubesc, voiesc norocirea noastră, strigă tocmai de la marginile Europei: Voim izbăvirea Românilor, voim unirea lor! ...

³ *Ibidem*, p. 14.

⁴ Prof. Nicolae Grosu, *Clerici moldoveni care au luptat pentru unire. Episcopul Melchisedec al Romanului*, în revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul XLV, 1969, nr. 1 - 2, pp. 6 - 7.

⁵ Pr. Scarlat Porcescu, *op.cit.*, p. 14.

Strămoșii noștri și-au vărsat sângele de multe ori, și-au pus sufletele, pentru ca să ne păstreze nouă Patria aceasta. Oare ce ar zice ei când ar vedea că strănepoții lor sunt așa de mici la suflet încât nu voiesc a jertfi pentru viitorul ferice al nației nici măcar o deșartă ambiție, un netrebnic egoism, un orb interes, mai ales când chiar aceasta numai în părere este jertfă? Ce ar zice Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul și alții, care cu sute de ani au cunoscut că mântuirea Patriei noastre este în unire, și o au căutat cu jertfe mari; ce ar zice când ne-ar vedea pe noi că, având ocazie de unire, fugim de ea, ne temem de ea, când ea chiar ni se propune? Eroii cei mari ai nației noastre au dorit să vadă zilele pe care noi le-am ajuns și nu s-au învrednicit de dânsule. Noi, care am ajuns asemenea zile, să ne folosim de ele!

Să ne jertfim niște pagube părute pentru niște folosuri reale și glorioase pentru viitorul nostru. Să ne lăsăm un nume de laudă pentru urmași, care să se poată mândri că au avut niște predecesori vrednici...’’⁶.

Atât broșura lui Neofit Scriban, cât și predica lui Melchisedec, publicată între timp, exprimau ideile și sentimentele unioniștilor, susținute de majoritatea clericilor din Moldova.

În ziua de 11 iunie 1856 s-a constituit la Iași un Comitet al Unirii, care avea să exprime dorința și aspirațiile moldovenilor⁷. Actul de constituire a fost trimis tuturor districtelor Moldovei, unde a fost primit cu mult entuziasm, găsind un larg ecou. Astfel, în capitala fiecărui district s-au constituit comitete unioniste, care au trimis adeziuni Comitetului din capitală⁸.

Între cei care au semnat adeziunile, mărturisind că sunt partizani ai unirii, au fost mari proprietari, boiernași de diferite trepte, intelectuali, meșteșugari, comercianți și țărani, precum și mulți slujitori ai altarelor.

Actul de adeziune înaintat de româșcani a fost semnat de lt. de episcop Nectarie Hermeziu, arhimandritul Vartolomeu, protopopul Dimitrie Matcaș, iconomul Ștefan Tobolcă, iconomul Ioan, iconomul Eftimie⁹.

Mitropolitul Moldovei Sofronie Miclescu avea în această etapă unele rezerve în legătură cu unirea Principatelor, deoarece el credea că după înfăptuirea unirii, Mitropolia Moldovei, al cărei Întâistătător era, va fi umbrită de Mitropolia Ungro - Vlahiei. După ce a primit asigurări din partea unor reprezentanți ai puterilor europene, care doreau și sprijineau unirea, că importanța Mitropoliei Moldovei nu va fi cu nimic știrbită, mitropolitul Sofronie a aderat cu toată hotărârea la programul și acțiunile unioniștilor (evenimentele ce vor urma pun în lumină stăruința și patriotismul acestuia)¹⁰.

⁶ *Ibidem*, p. 14.

⁷ Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994. p. 353.

⁸ Ioachim Vasluiuanul, Arhiereu Vicar, *Contribuții ale clerului și credincioșilor eparhiei Romanului și Hușilor la Unirea Principatelor Române*, în „Cronica Episcopiei Romanului și Hușilor”, vol. I., 1989, pp. 13 - 17.

⁹ *Ibidem*, pp. 13 - 14.

¹⁰ Pr. Scarlat Porcescu, *op.cit.*, p. 15.

Contribuții ale clerului pentru unire în perioada iulie 1856 - iulie 1857

În ziua de 3 iunie 1856, domnitorul Grigore Alexandru Ghica (unionist convins), s-a retras din scaunul domnesc. În locul acestuia a fost numit caimacan al Moldovei vornicul Teodor Balș, care fiind separatist, a îndepărtat din administrație pe toți cei care activau pentru unire. După moartea acestuia survenită la 1 martie 1857, a fost ales caimacan un alt antiunionist, Nicolae Vogoride, care spre a asigura victoria separatiștilor, a luat fel de fel de măsuri drastice împotriva unirii¹¹.

La 21 aprilie 1857, câțiva unioniști din Roman, printre care însuși arhiepiscopul Nectarie, însoțit de câțiva clerici, au fost primiți de comisarul sultanului, Savfet Effendi, care în drumul său spre Iași a făcut un popas la Roman, prilej cu care a luat cunoștință de doleanțele unioniștilor din localitate¹².

După această dată, atitudinea lt. de episcop Nectarie s-a schimbat radical, care sub influența fratelui său Grigore Hermeziu, președinte al tribunalului Roman, a luat o serie de măsuri dure împotriva clericilor unioniști:

În aprilie 1857 el va solicita ministrului de Interne C. Catargiu, înlăturarea din funcție a directorului Cancelariei episcopale, pe motiv ca era unionist¹³;

La 23 aprilie 1857, în ziua de Sf. Gheorghe, a destituit din funcție pe protopopul de Tecuci, iconomul Gheorghe Dimitriu (tatăl scriitorului Calistrat Hogaș), pe motiv că vorbea „fără respect și cu mare slobozenie, urmare care trage după sine împerechieri”¹⁴;

La 26 iunie 1857, într-o adresă semnată de mai mulți preoți unioniști româșcani, adresată Comitetului Central al unirii din Iași, se menționează faptul că lt. de episcop Nectarie a interzis preoților „intrarea în casa Comitetului Unirii” din Roman, amenințându-i cu înlăturarea din funcții pe toți cei care ar subscrie protestului împotriva procedeelelor adoptate de autoritățile bisericești (antiunioniste)¹⁵;

La 29 iunie și 4 iulie 1857, alte două adrese ale aceluiași Comitet româșcan al unirii, arătau faptul că lt. de episcop Nectarie, a adresat „cele mai neiertate cuvinte”, iconomului Iorgu Stamatini, catehet în Roman, „oprindu-l să iscălească în protestația colectivă”, iar pe alți preoți i-a chemat pe rând la sine și i-a speriat, muștrându-i pentru că au iscălit „protestația colectivă”¹⁶;

La 7 iulie 1857, prin ordinul nr.423 a destituit din funcția de protopop al districtului Roman, pe iconomul Dimitrie Matcaș, pentru că a îndemnat pe preoți să nu voteze candidatul cleric propus de antiunioniști¹⁷;

¹¹ Ghenadie Petrescu; D.A. Sturdza și D. C. Sturdza, *Acte și documente relative la istoria renașterii României*, București, 1889, vol. III, p. 552; *Apud* Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Romanului*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, Roman, 1984, pp. 291 - 292.

¹² Idem, vol. IV, București, 1889, p. 379.

¹³ *Ibidem*, p.268; deși nu apare numele directorului cancelariei eparhiale în acest document, credem că este vorba de Vasile Stepleano, numit în funcție cu câteva luni înainte.

¹⁴ *Ibidem*, p. 397.

¹⁵ *Ibidem*, p. 978.

¹⁶ *Ibidem*, p. 1007.

¹⁷ Idem, vol. V, București, 1890, p. 163.

La 8 iulie 1857, prin ordinul nr.431, a demis pe iconomul Vasile Brăiescu din funcția de membru al Consistoriului Spiritual Eparhial¹⁸;

În aceeași zi, 8 iulie 1857, preoții unioniști româșcani au înaintat un raport către Mitropolia Moldovei, precum și o scrisoare adresată, documente din care rezultă că cei doi frați, Nectarie și Grigore Hermeziu de la Roman, au constrâns prin diferite metode preoțimea româșcană unionistă, ca să voteze candidatul cleric impus de antiunioniști¹⁹. Fiind expresia unor presiuni și a unor procedee oneroase, alegerile de deputați pentru Divanul ad-hoc al Moldovei, din 7 iulie 1857, la protestele moldovenilor care doreau cu orice preț Unirea Principatelor, au fost anulate, organizându-se noi alegeri²⁰.

Pentru alegerile din 7 iulie 1857 lista preoților cu drept de vot cuprindea un număr de 27 de clerici româșcani, cu vârste între 24 și 77 de ani, iar cu vechimea între un an și 43 de ani de slujire la altar. Cităm în continuare numele acestora în ordinea rangurilor bisericești această listă²¹:

Diaconii: Ioan Răileanu și Gheorghe Sofrăcescu; **Iconomii:** Neculai Pascu, Andrei Nistor, Vasile Popovici, Ioan Mavrodin, Ștefan Cucu, Vasile Brăiescu, Gheorghe Teodor, Dimitrie Matcaș, Teodor Gheorghiu, Gheorghe Stamatini (catehet), Constantin Banimărușii, Gheorghe Dragan, Andrei Berescu, Ștefan Tobolcă, Scarlat Onu, Ioan Sofronescu, Costachi Berescu; **Sachelarii:** Neculai Dornescu, Vasile Nicolau, Costachi Sârbuleț, Ioniță Tobolcă, Constantin Teodor, Costachi Iliescu.

Cel mai înaintat în vârstă dintre aceștia era Icon. Constantin Banimărușii, iar cel mai tânăr era diaconul Gh. Sofrăcescu de la episcopie.

Acțiunile de intimidare din preajma alegerilor au fost comentate în tot districtul Romanului. După mai multe demiteri, s-a trecut la pedepse disciplinare, cum a fost cazul preotului Costache Sârbuleț care a fost purtat pe uliță cu soldați și obligat să slujească în satul Uncești, unde nu era preot; sau cazul ieromonahului Andrei Nistor a fost silit să voteze pentru iconomul Teodor Gheorghiu, candidatul impus de antiunioniști²².

Contribuția clerului la triumful unioniștilor (iulie 1857 - ianuarie 1859)

La alegerile din 7 iulie 1857 au votat doar 4 preoți din Roman, alți 17 clerici întocmind un memoriu, în care arătau că au fost împiedicați să voteze, argumentând că alegerile s-au desfășurat ilegal, fapt constatat ulterior de cei în drept, pentru care s-a decis anularea acestora. Activitatea electorală a început din nou, de această dată într-un cadru legal și a dus în cele din urmă la anihilarea acțiunilor separatiștilor²³.

Ziua de 29 august 1857, ziua noilor alegeri, a însemnat pentru toți unioniștii o zi a biruinței, o zi de triumf. La aceste noi alegeri, la Roman a fost ales deputat în

¹⁸ *Ibidem*, p. 181.

¹⁹ *Ibidem*, p.195, 191 - 192.

²⁰ D.A Sturdza; C. Colescu Vartic, *Acte și documente relative la istoria renașterii României*, București, 1896, vol. VI, partea I, p. 4.

²¹ Pr. Dan Emilian Nicolau, *Un slujitor al altarului care a activat pentru Unire: preotul Dimitrie Matcaș*, în revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul LIV, 1978, nr. 1 - 2, Anexa 11, pp. 18 - 19.

²² Ioachim Vasluiianul, Arhiereu Vicar, *op. cit.*, pp. 13 - 15.

²³ *Ibidem*, p. 14.

Divanul ad-hoc al Moldovei, iconomul Dimitrie Matcaș, cu 24 de voturi din 30 exprimate²⁴.

În lucrările Divanului la Iași, pe 7 octombrie 1857, punându-se la vot problema unirii Principatelor române, 81 de membri au votat pentru, iar 2 membri împotriva (loțitor de episcop Nectarie și marele latifundiar Alecu Balș), atitudinea acestora fiind criticată cu asprime de Mihail Kogălniceanu²⁵.

Înțelegând ulterior binefacerile unirii Principatelor, loțitorul de episcop al Romanului, Nectarie Hermeziu și-a schimbat din nou atitudinea. Într-o vibrantă „*depeșă telegrafică*” din 24 ianuarie 1863, semnată de dânsul, alături de alți fruntași romășcani, se adresează domnitorului Al. I. Cuza astfel: „*Cu cât 24 ianuarie serbându-se se repetă, România saltă de bucurie văzând realizându-se principiul pentru care Providența a voit să-l prezidați și v-au chemat să-l consolidați. Cetățenii din Roman, parte din România, plini de bucurie și respect vin a va zice: Să trăiți măria Ta zile multe și ferice pe tronul României una și nedespărțită!*”²⁶.

Convenția de la Paris a luat act de doleanțele românilor exprimate în Divanurile ad-hoc de la Iași și București, iar în luna august 1858, a încuviințat unirea celor două Principate române, stabilind și câteva condiții: să aibă doi domni, două capitale, autorități centrale la Focșani ș.a., lucrurile însă, după cum se știe au evoluat altfel²⁷.

Între timp mitropolitul Moldovei Sofronie Miclescu a întocmit o ectenie (rugăciune specială), care s-a tipărit și a fost trimisă tuturor preoților la parohii, să fie rostită la slujbe, în ziua când se deschideau lucrările Divanului ad-hoc²⁸. În acea zi de 7 octombrie 1857, deputații adunați la Iași, au mers mai întâi la biserica Sf. Nicolae Domnesc, unde mitropolitul Sofronie a oficiat slujba de Te Deum, iar arhimandritul Neofit Scriban a rostit un înflăcărat discurs, reoferindu-se la misiunea și înalta răspundere pe care o are Divanul în fața istoriei²⁹.

Apoi, deputații au mers în sala de ședințe a palatului domnesc, unde mitropolitul Sofronie, în calitate de președinte, a rostit un cuvânt de deschidere, arătând între altele: „*Românii de astăzi sunt toți tot una, ei au o origină comună, un sânge, o Patrie, o istorie, o credință, un Dumnezeu. Să ne silim dară să fim așa, ca să fim vii și ca să vieze întru noi iubita noastră Patrie*”³⁰.

În ședința din 14 octombrie 1857, Mihail Kogălniceanu a citit propunerea semnată între alții de lt. de episcop Ghenadie de la Huși, arhimandriții Neofit și Melchisedec și iconomul Dimitrie Matcaș de la Roman, în legătură cu viitoarea organizare a țării, precum și problema unirii principatelor într-un singur stat, sub numele România³¹.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ D.A Sturdza; C. Colescu Vartic, *op.cit.*, p. 80.

²⁶ „Monitorul Oficial al Principatelor Unite Române”, nr. 20 din 28 ianuarie 1863 și nr. 21 din 29 ianuarie 1863.

²⁷ D.A Sturdza; C. Colescu Vartic, *op. cit.*, p. 80.

²⁸ Pr. Scarlat Porcescu, *op.cit.* p. 22.

²⁹ *Ibidem*, pp. 21 - 22.

³⁰ *Ibidem*, p. 22.

³¹ *Ibidem*.

Subscriind procesul verbal, mitropolitul Sofronie a adăugat cuvintele: „*Unde-i turma, acolo-i și păstorul!*”³². În timp ce vota, preotul Dimitrie Matcaș, a declarat că alegătorii săi și tot clerul romașcan, l-au rugat cu lacrimi în ochi, ca să voteze pentru unirea Principatelor Române³³.

În ședințele care au urmat, s-au adoptat măsuri privind libertatea cultelor, înființarea unei autorități sinodale, recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, reorganizarea învățământului teologic, buna desfășurare a vieții monahale, ș.a.³⁴.

Propunerile Divanului ad-hoc au fost discutate la Conferința de la Paris, în vara anului 1858, concluziile fiind cuprinse în așa numita *Convenție de la Paris*, în care se prevedea că țările române se vor numi: „*Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei*”, având doi domni, două capitale, două guverne³⁵.

Legea electorală anexată Convenției, în vederea alegerilor pentru Adunarea electivă, care avea să aleagă domni, dădea puterea în mâinile marilor boieri, negustorilor și industriașilor. În Moldova, alegerile pentru Adunarea electivă au avut loc în zilele de 26, 28, 29 și 30 decembrie. Pretutindeni în biserici s-au oficiat slujbe de Te-deum la îndrumarea mitropolitului Sofronie și s-au rostit cuvântări ocazionale. S-au păstrat cuvântările arhim. Neofit Scriban de la Iași și cea a arhim. Melchisedec Ștefănescu de la Huși, ambele axate pe ideea majoră de Unire a Principatelor³⁶.

Convocată pentru ziua de 5 ianuarie 1859, sub președinția mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu, Adunarea electivă de la Iași, a procedat la alegerea noului domn al țării. Mai întâi s-a oficiat îndătinata slujbă de Te-Deum, la biserica „Sf. Nicolae” Domnesc, unde arhim. Neofit Scriban a rostit din nou un înflăcărat cuvânt ocazional, din care spicuim: „*Stindardul sub care stați este stindardul națiunii române; pe acest stindard este scris cu litere mari; credința română Unirea... Credința nației române nu a fost, nu este și nu va fi decât a mântuirii sale, singurul port în care poate scăpa corabia sa de furtuna valurilor ce o împresoară*”³⁷.

Mitropolitul Sofronie, cu vădită emoție a asemănat această zi cu o sărbătoare pascală a românilor: „*Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim întru dânsa ... și precum am zis anul trecut unde este turma va fi și păstorul, iarăși mai repet același cuvânt și împreună cu toată Adunarea, votez și subscriu pentru Domnul colonel Alexandru Ioan Cuza, pentru Domnul stăpânit al Moldovei*”³⁸.

Alegerea lui Al. Ioan Cuza în ambele Principate, a fost o soluție inteligentă și curajoasă a românilor, care a surprins diplomația europeană. Putem considera acest moment *actul de naștere* al României moderne.

În încheiere aș dori să amintesc cuvintele emoționante rostite la 8 februarie 1859, cu ocazia întâmpinării lui Cuza la București, de către Mitropolitul Ungro - Vlahiei

³² D.A. Sturdza; C. Colescu Vartic, *op.cit.*, p. 80.

³³ Ioachim Vasluiuanul, Arhiepiscop Vicar, *op.cit.*, pp. 13 - 15.

³⁴ Pr. Scarlat Porcescu, *op.cit.*, p. 22.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Ibidem*, p. 23.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ Teocist, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei, *op.cit.*, p. 9.

Nifon, care în calitate de președinte al Adunării Elective din Muntenia, cu lacrimi în ochi, a rostit următoarele:

„Sunt secole de când acest popor, care te înconjoară și te îmbrățișează cu lacrimi de bucurie nu încetează strigând către Cel atotputernic și chemând luarea lui aminte la suferințele și durerile sale... Acest popor Maria Ta, la adâncul suspinelor sale, așteptând după credința și speranța sa, nu se îndoiește că Măria Ta este cel trimis de providență, ca să-i pui sfârșit suferințelor și durerilor lui...”

Întinde-ți dreapta Ta și îl condu pe câmpiile cele pline de flori neveștejite, că numai acolo poate el să-și redobândească cununa gloriei și a virtuții cu care se încunără odată nemuritorii noștri strămoși, ca să lași mai multe pagini de fapte strălucite în istoria dulcele noastre patrii”³⁹.

În loc de concluzii:

Aniversarea a 160 de ani de la Unirea Principatelor Române, ne-a oferit prilejul să facem această evocare legată de contribuția clerului la înlăptuirea acestui măreț ideal al românilor. Am amintit numele câtorva clerici care s-au remarcat în acele momente de mare încărcătură pentru neam, dovedind spirit patriotic și curaj, inspirație și intuiție în momente tulburi, iar chipurile lor, peste care s-a așternut uitarea, ne apar astăzi în fața ochilor minții, asemeni chipurilor sfinte zugrăvite în icoane. Lupta lor a fost pentru neam și pentru Cruce, pentru același stindard și aceeași credință.

Idealul Unirii Principatelor a deschis orizontul celorlalte împliniri istorice. Ecoul pe care l-a avut „*Mica unire*” în celelalte provincii românești, avea să încălzească inimile tuturor românilor pentru înlăptuirea „*Marii Uniri*” de la 1 decembrie 1918⁴⁰.

În semn de omagiu și de prețuire, ne plecăm fruntea cu evlavie creștină și le cinstim memoria, aducându-i acum „*în lumina făclilor de pomenire, înaintea unora care nu au auzit de dânșii, sau a altora care i-au uitat*”⁴¹.

³⁹ Pr. Grigore N. Popescu, *Din trecutul Seminarului Nifon Mitropolitul din București*, București, 1943, p. 50.

⁴⁰ Teoctist, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei, *op.cit.*, p. 10.

⁴¹ Nicolae Iorga, *Oameni care au fost*, Chișinău, 1990, p. 86.